# MILLIY GVARDIYA TIZIMIDA KIYIM-KECHAK TA’MINOTINI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI

*Milliy gvardiya xarid qilish boshqarmasi katta ofitseri, podpolkovnik*

***Omonov Usmonqul Raxmonqul o‘g‘li***

**Annotatsiya**. Mazkur tezisda Milliy gvardiya tizimida kiyim-kechak ta’minotini samarali tashkil etish va boshqarishning xorijiy tajribalari tahlil qilinadi. Xususan, AQSH Mudofaa logistika agentligi (DLA) hamda Buyuk Britaniya Qurolli kuchlarida moddiy-texnik ta’minotni tashkil etish, ta’minot zanjirini boshqarish, kiyim-kechak zaxiralarini shakllantirish, talabni prognozlash va ombor xo‘jaligini optimallashtirish masalalariga alohida e’tibor qaratiladi. Shuningdek, ilg‘or xorijiy tajribalarni Milliy gvardiya tizimiga moslashtirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

**Kalit so‘zlar:** Milliy gvardiya, kiyim-kechak ta’minoti, moddiy-texnik ta’minot, xorijiy tajriba, logistika, ta’minot zanjiri, ombor zaxiralari, talabni prognozlash, raqamlashtirish, boshqaruv samaradorligi.

Bugungi kunda davlat xavfsizligini ta’minlashga mas’ul bo‘lgan tuzilmalarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ularni zarur kiyim-kechak va boshqa moddiy vositalar bilan uzluksiz ta’minlash muhim tashkiliy-iqtisodiy vazifalardan biri hisoblanadi. Milliy gvardiya tizimida kiyim-kechak ta’minotini samarali tashkil etish xodimlarning xizmat faoliyati uchun zarur sharoitlarni yaratish, moddiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ta’minot jarayonlarining uzluksizligini ta’minlashga xizmat qiladi. Kiyim-kechak ta’minotini boshqarishda faqat mahsulotlarni xarid qilish va omborlarda saqlash bilan cheklanib qolmasdan, ehtiyojni oldindan aniqlash, xaridlarni rejalashtirish, yetkazib beruvchilar bilan hamkorlik qilish, zaxiralarni nazorat qilish va ularni

belgilangan tartibda taqsimlash kabi jarayonlarni yagona tizim asosida boshqarish talab etiladi. Shu jihatdan rivojlangan davlatlarning harbiy logistika sohasidagi tajribalarini o‘rganish va ularni milliy sharoitga moslashtirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

AQSHning Mudofaa logistika agentligi (Defense Logistics Agency – DLA) moddiy-texnik ta’minotni markazlashgan holda boshqarish bo‘yicha ilg‘or tajribaga ega tashkilotlardan biridir. Mazkur agentlik AQSH mudofaa tizimidagi turli tuzilmalarni kiyim-kechak, to‘qimachilik mahsulotlari, oziq-ovqat, tibbiy vositalar va boshqa zarur resurslar bilan ta’minlash jarayonlarini muvofiqlashtiradi. DLA faoliyatida ta’minot zanjirini ishlab chiqaruvchidan yakuniy iste’molchigacha boshqarish muhim o‘rin egallaydi. AQSH tajribasining muhim jihatlaridan biri kiyim-kechak ta’minotida markazlashgan xarid va taqsimot mexanizmlaridan foydalanishdir. Bunda turli harbiy bo‘linmalarning ehtiyojlari umumlashtirilib, xaridlar rejalashtiriladi va yetkazib berish jarayonlari yagona boshqaruv tizimi orqali muvofiqlashtiriladi. Natijada takroriy xaridlarning oldini olish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va mahsulot yetkazib berish muddatlarini nazorat qilish imkoniyati oshadi.

DLA faoliyatida raqamli texnologiyalar va ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv ham alohida ahamiyatga ega. Xususan, omborlardagi mahsulotlar harakati, buyurtmalar holati va mavjud zaxiralar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni birlashtirish orqali ta’minot jarayonlarining shaffofligi ta’minlanadi. Talabni prognozlashda avvalgi davrlardagi iste’mol ko‘rsatkichlari, buyurtmalar dinamikasi va mavjud zaxiralar tahlil qilinadi. Bu esa ortiqcha mahsulot to‘planishi yoki zarur kiyim-kechak yetishmovchiligi xavfini kamaytirishga yordam beradi. Buyuk Britaniya Qurolli kuchlarida ham moddiy-texnik ta’minot va logistika jarayonlarini integratsiyalashgan holda boshqarishga katta e’tibor qaratiladi. Buyuk Britaniya Mudofaa vazirligining 2022-yilda e’lon qilingan Defence Supply Chain Strategy hujjatida ta’minot zanjirlarining barqarorligi,

omborlarni boshqarish, transport, zaxiralarni nazorat qilish va yetkazib beruvchilar bilan hamkorlik qilish ustuvor yo‘nalishlar sifatida belgilangan. Ushbu tajribada moddiy resurslarni boshqarish faqat xarajatlarni kamaytirishga emas, balki ta’minotning ishonchliligi va uzluksizligini ta’minlashga ham yo‘naltirilgan. Kiyim-kechak mahsulotlarini saqlash, hisobga olish va tegishli bo‘linmalarga yetkazib berishda zamonaviy ombor boshqaruvi tizimlaridan foydalaniladi [1].

2025-yilda Buyuk Britaniyaning Telford hududidagi Defence Fulfilment Centre markazi faoliyati haqida e’lon qilingan ma’lumotlarda kiyim-kechak va boshqa zarur moddiy vositalarni saqlash hamda yetkazib berish jarayonlari yagona logistika markazi orqali tashkil etilgani qayd etilgan. Ushbu markaz Buyuk Britaniya mudofaa tizimining moddiy resurslarini samarali saqlash va taqsimlashga xizmat qiladi. Buyuk Britaniya tajribasidan kelib chiqib, kiyim-kechak ta’minotida omborlar faoliyatini yagona standartlar asosida tashkil etish, mahsulotlarning yaroqlilik va foydalanish muddatlarini nazorat qilish, yetkazib berish jarayonlarini oldindan rejalashtirish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rish mumkin.

AQSH va Buyuk Britaniya tajribalarini tahlil qilish Milliy gvardiya tizimida kiyim-kechak ta’minotini takomillashtirish uchun bir qator istiqbolli yo‘nalishlarni belgilash imkonini beradi [2].

Birinchidan, kiyim-kechak ta’minotini boshqarishda yagona elektron axborot tizimini joriy etish maqsadga muvofiq. Ushbu tizim orqali mavjud mahsulotlar miqdori, ularning omborlardagi holati, xaridlar, taqsimot va xodimlarning ehtiyojlari haqidagi ma’lumotlarni elektron shaklda yuritish mumkin. Bu boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish va ma’lumotlarning aniqligini oshirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, kiyim-kechak mahsulotlariga bo‘lgan talabni prognozlash mexanizmini takomillashtirish zarur. Bunda xodimlar soni, mavjud kiyim-

kechak zaxiralari, foydalanish muddatlari va avvalgi yillardagi sarf ko‘rsatkichlari hisobga olinishi lozim. Talabni oldindan aniqlash xaridlarni oqilona rejalashtirish va ortiqcha zaxiralar shakllanishining oldini olish imkonini beradi.

Uchinchidan, ombor zaxiralarini optimallashtirish muhim vazifalardan biridir. Buning uchun kiyim-kechak mahsulotlarini turi, foydalanish xususiyati, qiymati va ehtiyoj darajasiga qarab guruhlarga ajratish, ularning kirim-chiqimini muntazam nazorat qilish lozim. Shuningdek, omborlarda inventarizatsiya ishlarini elektron vositalar yordamida amalga oshirish hisob-kitob jarayonlarini yengillashtiradi.

To‘rtinchidan, mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlikni rivojlantirish zarur. Bu kiyim-kechak mahsulotlarini yetkazib berishda barqarorlikni ta’minlash, transport va xarid xarajatlarini maqbullashtirish hamda mahalliy sanoat korxonalari imkoniyatlaridan foydalanishga yordam beradi. Bunda mahsulotlarning sifati, standartlarga muvofiqligi va belgilangan talablarni bajarishi asosiy mezon bo‘lishi kerak [3].

Beshinchidan, ta’minot tizimida samaradorlik ko‘rsatkichlarini ishlab chiqish lozim. Jumladan, buyurtmalarni o‘z vaqtida bajarish darajasi, ombor zaxiralarining aylanish tezligi, xarid xarajatlari, mahsulotlar hisobining aniqligi va yetkazib berish muddatlari kabi ko‘rsatkichlar asosida tizim faoliyatini baholash mumkin [4].

**Xulosa**

Xulosa qilib aytganda, Milliy gvardiya tizimida kiyim-kechak ta’minotini boshqarishni takomillashtirishda AQSH Mudofaa logistika agentligi va Buyuk Britaniya Qurolli kuchlarining ilg‘or tajribalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Xorijiy tajriba shuni ko‘rsatadiki, ta’minot jarayonlarini markazlashgan holda boshqarish, raqamli axborot tizimlarini joriy etish, talabni

oldindan prognozlash va ombor zaxiralarini optimallashtirish moddiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi. Milliy gvardiya tizimida mazkur yo‘nalishlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish orqali kiyim-kechak ta’minotining shaffofligi, tezkorligi va iqtisodiy samaradorligini oshirish mumkin. Ayniqsa, yagona elektron hisob tizimini yaratish, xaridlarni ehtiyoj asosida rejalashtirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlikni kengaytirish hamda ta’minot faoliyatini muntazam baholab borish istiqboldagi ustuvor vazifalar sifatida qaralishi lozim.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi PF-27-sonli “O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni.

2. O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi to‘g‘risida”gi Qonuni. – 2020-yil 18-noyabr.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 4-avgustdagi “O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasini tashkil etish to‘g‘risida”gi Farmoni.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 15-apreldagi “Jamoat xavfsizligini ta’minlash sohasida professional kadrlarni tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.

5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Moddiy-texnik ta’minot, davlat xaridlari va davlat tashkilotlarida inventar hisobini yuritishga oid normativ-huquqiy hujjatlar.

6. O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi. Moddiy-texnik ta’minot va kiyim-kechak ta’minotini tashkil etishga oid idoraviy me’yoriy hujjatlar.